

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

donderdag 13 september 2007

MEDITATIE

De les van de mier

De wijze Spreukendichter Salomo zag veel beelden in de natuur. De natuur is een schoon boek, in hetwelk alle schepselen, grote en kleine, gelijk als letteren zijn, die ons de onzienlijke dingen Gods geven te aanschouwen (NGB, art. 2).

In deze tekst gaat het over een zeer klein diertje, namelijk de mier. Dat kleine dier is vol ijver bezig in de zomer. We zien dat vaak in en rond ons huis. In de winter zien we ze niet. Dan is er voor die diertjes geen gelegenheid om bezig te zijn. Ze kiezen dus de juiste, de meest geschikte tijd. De zomer. Dan verzamelt de mier de spijs voor de winter. Korengraantjes, zo zegt de kanttekening, gader ze bijeen. Die korengraantjes worden beknabbeld en stukgebeten. Zo wordt voorkomen, dat die graantjes weer uitschieten. Heel de zomer zijn de mieren daarmee bezig. Alles brengen ze naar hun onderaardse nesten, zodat ze in de winter, als er geen voedsel te vinden is, voldoende voorraad hebben. Wat een ijver, wat een (instinctmatige) wijsheid.

Salomo trekt uit die les van de mie-

**Haar brood bereidt
in de zomer.**

Spreuken 6 : 8a

ren een les voor de mens. Ga eens tot de mier, luiaard! Zie haar wegen en wordt wijs. De zomer is haast ten einde. Nog zien we de mier bezig, want ze heeft maar weinig tijd meer. Straks is de zomer voorbij. De oogst voorbij. Dan zijn er geen graantjes meer te verzamelen. Nu, nu moet het nog gedaan worden. Welke lessen bevat dit voor ons?

De eerste les, die we er uit kunnen trekken, geldt ons gewone leven. Het leven van ieder. De kracht van ons leven is onze zomertijd. We hebben dan de gelegenheid om, onder de zegen des Heeren, onze krachten te gebruiken. Door ijverige studie vergaren we de kennis, die ons later in ons leven zo nodig is in ons aardse roeping. Voor de studie is de jonge leeftijd de zomertijd. Als we dan lui zijn, hebben we daar later spijt van

en maken we onze ouders beschaamd. Door ijverige arbeid in onze gezonde jaren hebben we de gelegenheid te zorgen voor de oude dag, of voor dagen waarin we met zorg en ziekte hebben te kampen. Als we die tijd in luiheid en wellust doorbrengen, laten we de geschikte zomertijd voorbijgaan en zullen we dat in de wintertijd van ons leven beklagen.

De tweede les uit dit beeld betreft onze ziel. Wij hebben, als we leven onder Gods Woord, zolang we onze verstandelijke vermogens hebben, een overvloed van 'korengraantjes' om ons heen. Het is onze zomertijd en volop wordt het graan in de prediking, in het lezen van Gods Woord, om ons heen gestrooid. Als we die zomertijd verwaarlozen, als we dat Woord verachten, en onze tijd besteden met de beuzelingen van deze wereld, die geen waarde hebben, dan laten we onze kostelijke genadetijd voorbijgaan. In de natuur is de zomer haast voorbij. Die tijd is zeer snel gegaan. Zo gaat ook onze genadetijd snel voorbij. Straks komt de winter. We worden getroffen door een ziekte. De ouderdom met haar gebreken en moeiten, staat voor de deur. Onze gedachten worden minder. De beste tijd van ons leven is voorbij. Nog erger, als ons leven wordt afgesneden. Dan komt de winter van een eindeloze eeuwigheid. Ga tot de mier! Zie haar wegen en wordt wijs. Laat uw lieflijke genadetijd, de zomertijd van uw leven, niet voorbijgaan. Zoekt nu nog met God verzoend te worden. Neemt getrouw de middelen waar. Leest en onderzoekt Gods Woord. De Schriften, die van Mij getuigen, zegt Christus.

Er is ook een les in het beeld van de mieren voor Gods volk. Als Gods kinderen wandelen in de eerste liefde, is het hun zomertijd. Velen van Gods kinderen moeten inleven, dat er na de zomertijd een wintertijd komt. Een wintertijd van geestelijke dorheid, koudheid, soms gevoel van verlaten en verberging van Gods aangezicht. Als het uw zomertijd is, vergaar

Inhoud

- 1 De les van de mier
- 2 Vervolgd om der gerechtigheid wil (20)
- 4 De plaats van de kerk ten opzichte van het wereldlijk recht (4)
- 5 Ds. Kersten en de Joden(2)
- 6 Kind des toorns
- 7 Boekennieuws
- 9 Kerknieuws
- 11 Berichten
- 12 Kerkdiensten

85e jaargang

Nr. 49

dan voedsel voor de wintertijd. Zoek dan de verborgen omgang met God. Beknabbelt dan dat Woord, als de mier. Vermaalt het. In dat Woord vindt u het Tarwegraan, Christus. Hoe meer u dat in uw zomertijd 'beknabbelen' en 'vermalen' mag, hoe meer geestelijke oefeningen u ontvangt. Hoe meer u uit Zijn volheid genieten mag, hoe meer u Zijn smaak en reuk ervaren mag, hoe meer u met Hem verzadigd wordt, hoe meer u in Zijn verbrijzeling (Jes 28:28) het heil voor uw ziel vindt. Troost in Zijn menswording, waarin Hij uw zonde, waarin u ontvangen en geboren bent, bedekt. Troost in zijn Godheid, waardoor Hij machtig is te verlossen. Troost in Zijn gewilligheid om uw Zaligmaker te zijn. Troost in Zijn lijden en sterven, waarin Hij uw vloek droeg, uw schuld betaalde, Gods toorn voor u uitbluste, uw vijanden overwon. Troost in Zijn heiligheid, die Hij u deelachtig maakt en waardoor Hij al uw gebrek, geheel uw onverbeterlijk bestaan bedekt.

Troost in Zijn verhoging, Zijn opstanding, waarin uw vrijspraak ligt. Zijn overwinning over de dood, die laatste vijand, die u nu wel aangrijzen, maar niet verslinden kan. Zo is nog veel meer te noemen. Onuitputtelijk is de spijs, die in dit Tarwegraan te vinden is.

Deze geestelijke Spijs kan u in uw wintertijd tot groot nut zijn. Dan komt de Heere wel eens terug op hetgeen u in uw zomertijd mocht leren. Dat bewaart voor wanhoop, geeft kracht tegen satans helse kwellingen en de beroeringen van het geweten,

troost u in uw diepste smarten en doet u hopen op en verlangen naar de volmaaktheid, naar de plaats, die Hij u bereid heeft in het Vaderhuis met zijn vele woningen.

Lezer(es), de zomer is haast voorbij. Neem de les van de mieren ter harte.

Kruiningen, ds. G. Hoogerland

20

Vervolgd om der gerechtigheid wil

Uw loon – een schat in de hemel
Eenmaal ging Orpa met ogen vol tranen terug naar haar land en volk en afgoden. Ze ging wenend terug naar wat zij had. Eeuwen later ging de rijke jongeling geheel droevig van Jezus vandaan. Ook hij ging terug naar wat hij had. Moest hij dát doen om volmaakt te zijn? Verkopen wat hij had en het aan de armen geven, om daarna Jezus te volgen? Zou hij dan een schat hebben in de hemel?

Zie hem van Jezus vandaan gaan. Hij heeft eigengerechtigheid in overvloed, maar geen Zaligmaker. Veel goud, maar geen God. Vele rijkdommen op aarde, maar geen schat in de hemel. En de discipelen? Nee, zij hebben niet verkocht wat zij hadden, maar wél hebben zij alles verlaten. Zou die jongeling een schat in de hemel hebben? Wat zullen zij dan krijgen? "Zie", zegt Petrus tegen Jezus, wij hebben alles verlaten en zijn U gevolgd; wat zal ons dan

Verblijdt en verheugt u; want uw loon is groot in de hemelen; want alzo hebben zij vervolgd de profeten, die voor u geweest zijn.

Mattheüs 5:12

geworden?" (Mt. 19:27).

Jezus antwoord is aangrijpend. De discipelen zullen in de hemel een schat hebben die uitnemender is dan die van al de andere gezaligden. Jezus zal de *hoogste* plaats hebben, want de Zoon des mensen zal gezeten zijn op de troon van Zijn heerlijkheid. Die eer en heerlijkheid komt Hem toe, Hem alleen. Maar de discipelen zullen ook op tronen zitten om met Hem te heersen, oordelende de twaalf geslachten Israëls. Dit zal uw deel zijn, discipelen! In de wederoprichting van alle dingen,

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur:
ds. A. Moerkerken.

Bijdragen van medewerkers aan:
ds. A. Moerkerken, Händelstraat 1,
2901 JC Capelle aan den IJssel,
tel. 010-4472388, fax 010-4472263
e-mail: moerkerken@kliksafe.nl

Redacteur: ds. G.J. van Aalst.

Boeken ter recensie en meditaties aan:
ds. G.J. van Aalst, Molendijk 136,
3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990, fax 0186-575105

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk) en berichten aan:
redactie-secretaris: J.J. Verhage
Kloosplantsoen 131, 2985 SC Ridderkerk,
tel. 0180-420865, fax 0180-423583
E-mail: jj.verhage@kliksafe.nl

Aanlevertijd:
Uiterlijk **woensdag 17.00 uur** vóór de datum van verschijning van De Saambinder in de daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk aan:
Kerkelijk bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: kbgg@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan:
Administratie van De Saambinder:
J. Honkoop, Jan Willem Frisohof 53,
2517 LA 's-Gravenhage,
tel. 070-3514465, fax 070-3512718,
e-mail: saambinder-adv@kliksafe.nl
Postbankno. 256686 t.n.v. de administratie van De Saambinder.

Advertenties € 0,60 per mm.
Familieberichten € 0,40 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 19% btw.

Advertenties dienen **uiterlijk donderdag** in het bezit van de administratie te zijn.
Rouwadvertenties **uiterlijk maandagmorgen 9 uur**.

Abonnementenadministratie
Adreswijzigingen enz. aan:
Kerkelijk bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: kbgg@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden:
Postbanknr. 64327 t.n.v. De Saambinder-
abbonementen te Woerden.

Abonnementsprijzen (bij vooruitbetaling):
voor Nederland: € 11,- per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober);
voor het buitenland:
€ 22,- per jaar + extra portiekosten.
Canada \$ 108,-; USA \$ 93,-.

Correspondentie-adres
Noord-Amerika:
Mr. Clarence Bleeker
1233 Leffingwell Av, N.E.,
Grand Rapids, Michigan,
U.S.A. 49505.

De redactie kan niet aansprakelijk worden gesteld voor de inhoud van de advertenties en de (recensies van de) aangekondigde boeken.

wanneer Gods kinderen naar lichaam en ziel volkomen zullen vernieuwd worden, zal dit uw schat in de hemel zijn.

Levi zat eenmaal in het tolhuis. Petrus zat eenmaal op de binnenplaats zich te warmen bij het vuur, totdat er een dienstmaagd kwam... Vanwaar zijn de discipelen gekomen, wie zijn ze in zichzelf, waar gaan zij heen? Voorwaar zeg Ik u... dat gij ook zult zitten op twaalf tronen... Gij die alles verlaten hebt en Mij zijt gevolgd. Verblijdt en verheugt u, want uw loon is groot in de hemelen! Dit zal de discipelen geworden. En al de anderen die vervolgd worden om der gerechtigheid wil? Die óók om Jezus' wil zullen verlaten hetgeen zij hebben? Wat zullen zij krijgen? Ook voor hen is de acte opgemaakt naar 's Vaders welbehagen: "En zo wie zal verlaten hebben huizen of broeders of zusters of vader of moeder of vrouw of kinderen of akkers om Mijns Naams wil, die zal hondervoud ontvangen en het eeuwige leven beërven"(Mt. 19:29).

Alleen Jezus zal zitten op de troon van Zijn heerlijkheid. Alleen de discipelen zullen zitten op twaalf tronen. Maar allen die vervolgd worden om der gerechtigheid wil, zullen in deze tijd veelvoudig weder ontvangen, en in de toekomstige eeuw het eeuwige leven (Lk. 18:30). In de tijd zal hen rijkelijk vergoed worden wat zij hebben verlaten. Hierna maals zullen zij beërven als 's Vaders lieve kinderen en erfgenamen. Thuis gekomen zullen ze beginnen vrolijk te zijn. Hen zal worden het leven der zaligheid, de ongestoorde en volkomen gemeenschap met God en Christus. Hetgeen het oog niet heeft gezien en het oor niet heeft gehoord, zal dan gezien en gehoord worden. Wat in het hart van de mensen niet is opgeklommen, zullen zij dan verkrijgen. Dat heeft God bereid, dien die Hem liefhebben, degenen die in de tijd om Jezus' wil verlaten hetgeen zij hebben. Hebt goede moed!

Genadeloon – een penning

Jezus was nog niet uitgesproken. Er volgt een *maar*: "Maar vele eersten zullen de laatsten zijn, en vele laatsten de eersten" (Mt. 19:30). Waarom voegt de Heere dit er aan toe? Vele eersten van degenen die verlaten hebben om Zijns Naams wil... Vele laatsten die verlaten hebben om Zijns Naams wil... Nee, niet álle eersten en ook niet alle laatsten,

maar véle eersten en laatsten.

Eersten zullen als de laatsten zijn en laatsten als de eersten. Wat bedoelt de Heere? Waarom zegt Hij dat? Petrus had gevraagd: Zie, wij hebben alles verlaten en zijn U gevolgd; wat zal ons dan geworden?" Zijn vraag was oprecht en Jezus heeft hem en de andere discipelen het onzegbare loon genoemd dat ze zouden ontvangen. Maar om de vraag zweefde ook de geur van het werkverbond. *Wij* hebben alles verlaten... Wat zal ons *dan* geworden? Zal ons ook een schat in de hemel vergolden worden? Alsof er een recht was... Alsof het niet om enkel genadeloon zou gaan... Wie heeft die eigen-gerechtigde ondertoon in Petrus' vraag beter gehoord dan Jezus? Hij, Die het hart kent! Daarom zegt Hij tot onderwijs en waarschuwing: Maar vele eersten zullen de laatsten zijn, en vele laatsten de eersten.

Ter verklaring van dit woord heeft Jezus de gelijkenis uitgesproken van een heer des huizes die uitging om arbeiders te huren in zijn wijngaard (Mt. 20:1-16). Hij deed dit zowel in de vroege morgen als om negen uur, twaalf uur en drie uur. Met al die dagloners werd hij het eens voor een penning *des daags*. Dat is opmerkelijk! Immers, als *al* die arbeiders een penning zullen ontvangen, had die heer hen dan niet beter allemaal tegelijk in de vroege ochtend kunnen huren? Overigens, hij is vrij te huren wie hij wil en wanneer hij wil. En aangezien hij het met elke arbeider eens geworden is voor een penning des daags, zal elke arbeider ontvangen wat recht is.

Verder deed deze heer wat geen enkele andere heer deed. Hij ging namelijk omtrent de elfde ure - vijf uur in de middag - nogmaals uit om arbeiders te huren. De zon begon al naar de kim te neigen, de twaalfurige werkdag was op een uur na voorbij. Toch, hij ging uit en huurt wie hij wil. Wat zal hun loon zijn? De heer zegt tot hen: Gaat ook gij heen in de wijngaard, en zo wat recht is, zult gij ontvangen. Zij moesten het dus op de billijkheid van hun heer aan laten komen.

Aan het einde van de werkdag wordt het loon uitbetaald. Alle arbeiders zijn gekomen om te ontvangen. Achteraan staan de laatsten. Ze gaan ervan uit dat zij het laatst hun loon zullen krijgen. Maar nee, ze worden naar voren geroepen en terwijl de heer en al de anderen toekijken, geeft de rentmeester hen een pen-

ning. Wat, krijgen ze een penning? Een vol dagloon? Is dit wat de heer bedoelde toen hij tegen hen zei: En zo wat recht is, zult gij ontvangen? Is dit hetgeen hem behaagt hen te doen?

Daarna krijgen de arbeiders van de negende ure hun loon. Vervolgens die van de zesde en de derde ure. Ze krijgen allen een penning des daags, hoewel geen van hen een hele dag in de wijngaard heeft gearbeid. Maar...dit bedrag was de heer met hen eens geworden. Ook zij ontvangen hetgeen recht is. Dan zijn als laatsten de eersten aan de beurt. Met stijgende verbazing hebben zij gezien op welke wijze de heer des huizes loont. Allen die vóór hen waren, hebben meer gekregen dan zij verdiend hadden. Wat zal hen dan wel geworden? Wat zullen *zij* dan wel krijgen voor hun hele dag werken? Zie, daar strekt de rentmeester zijn

Ik wil deze laatste ook geven gelijk als u. Of is het mij niet geoorloofd te doen met het mijne wat ik wil? Of is uw oog boos omdat ik goed ben?"

hand uit waarin een penning is. Ook een penning? Slechts een penning? Zullen de eerstgehuurden evenveel ontvangen als de laatstgehuurden? Is dat recht? Hebben niet *alleen zij* van zonsopgang tot zonsondergang in de wijngaard gewerkt? Heftig beginnen ze te protesteren en zeggen tegen de heer des huizes: "Deze laatsten hebben maar één uur gearbeid, en gij hebt ze ons gelijk gemaakt, die de last des daags en de hitte gedragen hebben" (Mt. 20:12). Zullen dan de laatsten als de eersten zijn en de eersten als de laatsten? Krijgen wij, die zo lang en zo hard voor u gewerkt hebben, niet meer?"

"Doch hij antwoordende zeide tot een van hen: Vriend, ik doe u geen onrecht; zijt gij niet met mij eens geworden voor een penning? Neem het uwe en ga heen. Ik wil deze laatste ook geven gelijk als u. Of is het mij niet geoorloofd te doen met het mijne wat ik wil? Of is uw oog boos omdat ik goed ben?" Waarom spreekt de heer des huizes juist die ene aan, die hij vriend noemt? Omdat die door hem in de vroege ochtend het eerst van allen gehoord was. En nu vergelijkt hij hem, de eerste, met degene die hij het aller-

laatst gehoord heeft. Doe ik u onrecht, zo vraagt hij? Ja, ook maar één van u allen? Dat kunt u onmogelijk zeggen. Daarom vriend, dat u niet tevreden bent met een penning, ligt aan uzelf. Uw oog is boos, niet

omdat ik geen recht doe, maar omdat ik goed ben. Is het niet diep beschamend?

(wordt vervolgd)

Barneveld,

ds. C. Hogchem

4

De plaats van de kerk ten opzichte van het wereldlijk recht

In de vorige aflevering is gewezen op de noodzaak van het hebben van regels voor de kerkelijke rechtsgang. Nu willen we nagaan hoe we met die regels zouden moeten omgaan, mede in het licht van uitspraken van de burgerlijke rechter in kerkelijke aan gelegenheden.

Algemene beginselen

Hoe moeten we dan met die regels omgaan? Er zijn algemene beginselen, die niet alleen in de maatschappij gelden, maar ook in de kerk. Dat betekent niet dat in de kerkelijke rechtsgang alles moet zijn zoals het ook in de maatschappij is. Uit vrees voor toetsing door de burgerlijke rechter hoeft de kerk niet eenzelfde gedragslijn te volgen als voorgeschreven door de regels van het burgerlijk recht. In eerste instantie zal de burgerlijke rechter nagaan of de kerk zich aan haar *eigen* regels heeft gehouden. Als dat niet het geval is, kan de rechter zichzelf bevoegd verklaren om van het geschil kennis te nemen. Ook als de kerk haar eigen regels wel in acht heeft genomen, toetst de rechter aan algemene beginselen van een behoorlijke rechtsgang. Bij de zaak van de afgezette predikant in Zeewolde heeft de kantonrechter het volgende gezegd: "Als er sprake is van van toepassing zijnde regels van kerkrecht en er kerkrechtelijke procedures openstaan en die procedures ook zijn gevolgd, dan dient de burgerlijke rechter een grote terughoudendheid in acht te nemen bij een inhoudelijke beoordeling van het geschil. Bij willekeur, kwade trouw of schending van een universeel (ook binnen het kerkrecht) geldend rechtsbeginsel is hier een taak voor de wereldlijke rechter weggelegd. Van een dergelijke taak is ondermeer sprake wanneer beginse-

len van een behoorlijk proces duidelijk zijn geschonden."

Uit deze en andere uitspraken kunnen enige algemene regels worden afgeleid, die ook voor de kerkelijke rechtsgang van toepassing zijn. Ik zal daarop hierna nog nader ingaan, maar teken hier reeds aan dat het er ook bij deze algemene regels op aan komt of ze steun vinden in het Woord van God. Bij de toepassing van deze algemene regels moeten we wel onderscheid maken tussen aspecten die met geloof en belijdenis te maken hebben en procedurele aspecten. Dus tussen zaken die het kerkzijn in zijn wezen betreffen en zaken die handelen over de vraag of de juiste procedures zijn gevolgd.

De burgerlijke rechter

In het algemeen kan worden gesteld dat de burgerlijke rechter het eigen recht van de kerk respecteert en de grootst mogelijke terughoudendheid betracht. De rechter doet dit vanuit het beginsel van de scheiding van kerk en staat, en het grondrecht op vrijheid van godsdienst en levensbeschouwing. Het gerechtshof te Arnhem (NJ 1956, 554) oordeelde dat

In het algemeen kan worden gesteld dat de burgerlijke rechter het eigen recht van de kerk respecteert en de grootst mogelijke terughoudendheid betracht.

het de burgerlijke rechter niet vrijstaat over dogmatische en theologische twistvragen te oordelen, behoudens in die gevallen waarin sprake is van willekeur of kwade trouw. Deze uitspraak van het hof werd door ons

hoogste rechtscollege, de Hoge Raad, bekrachtigd op 15 januari 1957 (NJ 1957, 201). De Hoge Raad overwoog dat de rechter geen partij mag kiezen in geschillen omtrent geloof en belijdenis. De president van de rechtbank Groningen sprak zich hierover op 22 november 1995 (KG 1996, 18) als volgt uit: 'Bij het toetsen van besluiten en andere gedragingen van een kerkgenootschap (...) past de wereldlijke rechter de grootst mogelijke terughoudendheid. Slechts bij willekeur, kwade trouw of aperte schending van grondrechten of van wezenlijke interne regels van totstandkoming van besluiten is hier voor de rechter een taak weggelegd.'

In een zaak die speelde binnen een Gereformeerde Gemeente overwoog het Hof Arnhem in zijn vonnis van 14 september 1993 dat de burgerlijke rechter zich van een oordeel over de juistheid van een genomen tuchtmaatregel dient te onthouden, omdat te dien aanzien de binnen het kerkgenootschap aangehangen godsdienstige opvattingen en normen een overheersende rol spelen. Het was het Gerechtshof niet gebleken dat fundamentele regels van burgerlijk recht bij het nemen van die maatregel waren geschonden. De rechter mag alleen toetsen of bij dergelijke besluiten van kerkgenootschappen sprake is van willekeur of kwade trouw en of de regels ten aanzien van de wijze van totstandkoming van besluiten niet zijn geschonden.

Kerkelijke rechtsgang

Zoals we reeds eerder vaststelden, kunnen aan diverse uitspraken van burgerlijke rechters een aantal regels worden ontleend die bij de kerkelijke rechtsgang in acht genomen moeten worden, wil die burgerlijke rechter zich ten opzichte van het kerkelijk geschil terughoudend opstellen. Hoewel niet zo uitdrukkelijk vermeld in uitspraken van de rechter, behoort daarbij ook het beginsel van hoor en wederhoor. In de procedureregels voor strafzaken en burgerrechtelijke zaken ligt dit beginsel hecht verankerd.

Nu moeten we die regels natuurlijk niet alleen toepassen omdat we de hete adem van de wereldlijke rechter in de nek voelen. Dat mag het criterium niet zijn. Daardoor mogen we ons niet laten leiden. Het richtsnoer voor ons handelen is het Woord van God en de belijdenisgeschriften, alsmede de daarop gegronde Dordtse

Kerkorde. Het gaat er daarbij om of die algemene regels of beginselen ook steun vinden in het Woord van God, als het richtsnoer voor al ons handelen, ook het handelen in kerkelijk verband.

Als het om vragen van geloof en belijdenis gaat, stelt de burgerlijke rechter zich dus zeer terughoudend op. Binnen de bestaande rechtsorde is de vrijheid van kerkgenootschappen om zelf hun inrichting en het stellen van eigen regels te bepalen wel begrensd. Dat zal duidelijk zijn. Een kerkgenootschap kan niet tegen de wet ingaan, zolang die wet niet in strijd is met Gods Woord. Om een voorbeeld te noemen. Ook de kerk

heeft soms te maken met regels van burgerlijk recht. Als een kerk een stuk grond wil kopen, kan die kerk niet zeggen: Wij hoeven niet naar de notaris, want wij hebben dat in ons statuut anders geregeld. Ook voor het deelnemen aan het geldverkeer gelden de regels die in het algemeen in de maatschappij gelden. Ook staat er in artikel 2.2 Burgerlijk Wetboek dat de vrijheid van de kerk om zich te regeren naar haar eigen statuut wordt begrensd door de openbare orde. En uiteraard moet de kerk zich aan haar eigen regels houden.

(wordt vervolgd)

Capelle aan den IJssel, ds. W. Silfhout

kerk voorop. Hij spreekt daarbij van een algemene verkiezing die op het hele volk Israël betrekking had en van een bijzondere verkiezing. Alleen de laatste is ter zaligheid.

In het huidige theologische klimaat moeten we beducht zijn voor een twee-wegenleer, waarbij de Joden, althans de Joodse orthodoxie, en de christelijke kerk als twee min of meer gelijkwaardige partners fungeren. Beide maken dan deel uit van het ene huisgezin van God. Beide delen in het heil. Nu zal men dat in deze uitgesproken vorm in meer orthodoxe kring niet willen onderschrijven. Maar soms krijg je de indruk dat de twee-wegenleer, die officieel bij de voordeur is afgewezen, in de praktijk door de achterdeur naar binnen komt.

Leeruitspraken 1931

Nu is het volgens Van Beek niet alleen zo dat de opstelling van ds. Kersten ten opzichte van de Joden voortvloeide uit zijn vervangingsleer, maar ook uit de synodale leeruitspraken van 1931, die het verbond plaatsten onder beheersing van de verkiezing. „De Joden zijn dan niet meer de uitverkorenen van God. De wederomgeborenen hebben hun plaats ingenomen”, zo zei hij in het RD-interview. Nu is er in de loop der jaren al veel kritiek geweest op de synode-uitspraken van 1931, maar dat die ook een bron zouden zijn van antisemitisme ben ik nog niet eerder tegen gekomen!

Laten we voorop stellen dat de synode-uitspraken van 1931 niet iets bijzonders zijn. Er werd toen geen nieuwe leer uitgedacht. Integendeel. Aan het slot van zijn omvangrijke studie over het verbond, *Van Calvijn tot Comrie*, moet prof. C. Graafland tot zijn spijt constateren dat het verbond geabsorbeerd is door de verkiezing. Het is duidelijk, zo schrijft hij, „dat in de orthodox-gereformeerde verbondstheologie het verbond wordt overheerst door de particuliere verkiezing, die gegrond is in Gods eeuwig en onveranderlijk besluit en die in zijn uitwerking bepaald wordt door Gods absolute eenzijdige genade in Christus door zijn Heilige Geest. Het toepassend werk van de Geest neemt hier een centrale plaats in”.

Deze gereformeerde verbondsvisie heeft inderdaad consequenties voor de visie op Israël. Als mensen daar afstand van nemen en geen rekening meer houden met het verschil tussen

2

Ds. Kersten en de Joden

In hoeverre hing de visie van ds. Kersten op het Joodse volk samen met andere onderdelen van zijn theologisch denken? In zijn scriptie en met name ook in de interviews in ND en RD legt Van Beek een duidelijke relatie met de vervangingstheologie. Voor ds. Kersten zou de kerk of zouden Gods kinderen in de plaats van Israël zijn gekomen. Maar is hiermee deze problematiek wel juist geschetst?

In allerlei discussies is het altijd van groot belang om je geen verkeerde probleemstelling te laten opdringen. Wie daar onvoldoende erg in heeft, is in veel gevallen al voor de helft verkocht.

In plaats dat we zeggen dat de kerk in de plaats van Israël is gekomen (dat is inderdaad een onjuiste probleemstelling) moeten we stellen dat de kerkelijke openbaringsvorm van het genadeverbond in de plaats gekomen is van de nationale openbaringsvorm. Dat is de lijn die ds. Kersten onder meer in zijn *Gereformeerde Dogmatiek* heeft aangegeven. Die kerkelijke openbaringsvorm omvat niet alleen de uitverkorenen uit de heidenen, maar ook uit de Joden. Dat zijn de ware Israëlieten. Ze zijn immers niet allen Israël, die uit Israël zijn (Rom. 9:6).

Het grootste deel van de Joden zag Jezus van Nazareth niet als de van God gezonden Messias. Wel is er altijd een overblijfsel geweest op

grond van Gods genadige verkiezing. In plaats van een vervangingsmodel hanteert Paulus in Romeinen 11 een inlijvingsmodel. Dat model biedt rijke beloften voor de toekomst van het Joodse volk. Zij zijn immers de natuurlijke takken. Maar voor Jood en niet-Jood geldt: „Tenzij dat iemand wederom geboren wordt, hij zal het Koninkrijk Gods niet zien” (Joh. 3:3).

Van het begin der wereld

In de Heidelbergse Catechismus (vraag en antwoord 54) wordt het begrip kerk zelfs toegepast op alle ware gelovigen, ook die uit de oudtestamentische bedeling. De Zoon van God vergadert Zich van het begin der wereld tot aan het einde, uit het ganse menselijke geslacht, een gemeente tot het eeuwige leven uitverkoren. Ook in de Nederlandse Geloofsbelijdenis wordt op die manier over de kerk gesproken. „Deze kerk is geweest van het begin der wereld af en zal zijn tot het einde toe”, zo lezen we in artikel 27.

Gods kerk is dus niet begonnen op de pinksterdag, of bij de discipelen, bij Mozes of Abraham, maar bij Adam. Dat is een wezenlijk gereformeerde gedachte. De gelovigen van het Oude Testament zagen op de Christus Die komen zou. De gelovigen van het Nieuwe Testament zien op de Christus Die gekomen is. Ook bij Calvijn staat de eenheid van Gods

een uitwendige en een inwendige verbondsbetrekking, waardoor er tweërlei verbondskinderen zijn, is het geen wonder dat zij inzake de positie van het Joodse volk verkeerd uitkomen. Gemakkelijk wordt er dan zonder onderscheiding gesproken over de Joden als Gods uitverkoren volk. Oppervlakkigheid binnen de kerkelijke gemeente leidt ook tot oppervlakkigheid ten aanzien van Israël.

De hervormde ds. K. Exalto schreef jaren geleden in het RD: „Erkennen wij nog wat Calvijn onder woorden heeft gebracht met de begrippen algemene en bijzondere verkiezing? Zijn wij bereid die ook toe te passen zowel op de kerk van nu als op die van het Oude Verbond? En zo niet, dreigt er dan niet een veralgemenisering van de verkiezing? Wil men ook nu nog de joden het uitverkoren volk en het volk Gods noemen, wat is dan de inhoud en de betekenis van deze namen? Gaat men ze vullen met enig heilsbezit? Wat is dan nog de plaats van Christus en van Zijn verzoening, welke beide door de joden worden verworpen”.

Zicht op Israël

In de synodale leeruitspraak van 1931 wordt uitdrukkelijk gesteld „dat het verbond der genade staat onder de beheersing van de uitverkiezing ter zaligheid”. Alleen de uitverkorenen zijn wezenlijk in het verbond begrepen. Betekent dat dat er daarom bij ds. Kersten en zijn medestanders geen zicht meer is op Israël en op Gods beloften voor het Joodse volk? Ook Witsius en Hellenbroek waren er volstrekt duidelijk over dat het verbond der genade alleen opgericht is met de uitverkorenen. Maar dat weerhield hen niet om veel verwachting te hebben voor het oude bondsvolk en daarmee bezig te zijn. En zij waren in hun tijd niet de enigen. Bij ds. Kersten is die verwachting, evenals als bij Calvijn, minder sterk aanwezig. Er is meer te verwachten dan de bekering van een enkele Jood, zo schrijft hij in zijn dogmatiek, al betekent het apostolisch woord dat gans Israël zalig zal worden, nog niet dat alle Joden zalig worden.

Daarnaast beweert Van Beek dat ds. Kersten in zijn dogmatiek gesteld heeft dat de Joden geen eigen land zouden krijgen. Maar binnen een jaar na het verschijnen van deze studie was de staat Israël een feit, zo schrijft hij triomfantelijk. Echter valt

in *De Gereformeerde Dogmatiek* niet te lezen dat de staat Israël niet tot stand zou komen. Wel schrijft ds. Kersten: „Al keerden alle Joden naar Palestina terug; al vonden zij eens nog een afstammeling van David en al zouden zij onder hem een eigen koninkrijk vormen en den tempeldienst weder inrichten naar de inzettingen van Mozes – gesteld dat dit alles mogelijk ware – dan nog zal

We willen niet blind zijn voor de gebreken die ook hij heeft gehad. Maar kritiek op zijn persoon gaat nogal eens samen met aanvallen op de leer die hij voorstond.

Israël nimmer worden wat het eens is geweest, n.l. het symbolisch volk van Jehovah”. Dit laat alle ruimte voor de oprichting van een Joodse staat in Palestina. Het gaat er om dat vanwege de komst van Christus, een herstel van de oudtestamentische bedeling is uitgesloten.

Gedenkt uw voorgangers

Samenvattend moeten we concluderen dat er geen reden is om ds. Kersten van antisemitisme te beschuldigen. En het is te meer van belang om dat hier uitdrukkelijk vast te stellen omdat een dergelijke beschuldiging altijd hard aankomt. Er zijn van hem best dingen op te sommen en uitspraken aan te halen uit de oorlog en de jaren daarom-

heen, die anders hadden moeten. Maar we moeten wel bedenken dat dit een uitermate turbulente periode is geweest in onze geschiedenis. Bij de capitulatie van mei 1940 stortte voor velen een wereld in. Een naoorlogse generatie heeft wat dat betreft makkelijk praten. „Die meent te staan, zie toe dat hij niet valle” (1 Kor. 10:12).

De naam van ds. Kersten is nauw met de Gereformeerde Gemeenten verbonden. Natuurlijk zijn wij niet de kerk van Kersten. De Lutherse kerken noemen zich naar Luther (al heeft men weinig meer van hem overgehouden). Vroeger had je de Ledeboeriaanse gemeenten, officieel: de Gereformeerde Gemeenten in navolging van ds. L.G.C. Ledeboer. Een dergelijke naamgeving van een kerkverband is niet gelukkig, om niet te zeggen onjuist.

Maar ds. Kersten heeft in Gods voorzienig bestel een belangrijke plaats ingenomen bij het ontstaan en de consolidatie van ons kerkverband. We willen niet blind zijn voor de gebreken die ook hij heeft gehad. Maar kritiek op zijn persoon gaat nogal eens samen met aanvallen op de leer die hij voorstond. Dat bleek ook nu weer. In de Hebreeënbrief (Hebr. 13:7) worden we aangespoord onze voorgangers te gedenken. Daaraan wordt de oproep verbonden: „Volgt hun geloof na”. Niet hun persoon met alle tekortkomingen en gebreken, maar hun geloof. Daar gaat het om.

Apeldoorn,

C.S.L. Janse

Kind des toorns

Als je denkt dat iemand je niet mag, doe je vaak wat afstandelijk. Als je er echter achter komt dat die persoon je best aardig vindt, verandert je houding tot God? Ik bedoel dit. Mensen twifelen of God wel van hen houdt en komen er ineens achter dat God hen wel degelijk liefheeft. Dat verandert hun houding tegenover God. Zonder dat er iets wezenlijks verandert, beseft men nu dat God hen al lang lief had!

En wij waren van nature kinderen des toorns, gelijk ook de anderen.

Efeze 2:3

Als dit waar is, is geloven niet veel meer dan accepteren dat God je al bemint. Je bewust worden dat God je al lang lief had, is echter heel wat

anders dan erachter komen dat je een kind des toorns bent en dat je onder de vloek ligt. Als het waar is dat iemand zonder waar geloof helemaal niet door God bemind is, maar juist zonder God in de wereld staat, is bekering veel ingrijpender. Het is dan een staatsverwisseling, een opwekking uit de dood, en niet maar een bewustwording dat het eigenlijk al goed was.

Met andere woorden, als we nog niet met God verzoend zijn, geen geliefden Gods zijn in de diepste zin des woords, moet er nog heel wat gebeuren. Geloven dat je al met God verzoend bent, is in dat geval helemaal misplaatst. Geloven is immers niet maar geloven dat je zonden vergeven zijn. Geloven dat het tussen ons en God goedgekomen is, mag alleen maar nadat de zaak tussen ons en God opgelost is. Na bekering dus. Wij zijn door onze val in Adam niet alleen van onze kant vijanden van God geworden, ook van Gods kant ligt de zonde en schuld er nog tussen! Helaas, de meer liberale Puriteinen, Thomas Doolittle, Richard Baxter en anderen, stelden dat God iedereen liefhad. Ook al geloofden ze in een uitverkiezing en al waren ze geen Arminianen, men stelde dat het offer van Christus niet alleen genoeg zou zijn geweest als iedereen uitverkoren zou zijn, maar dat we iedereen mogen zeggen dat Jezus voor ons stierf. Het gevolg van deze leer is dat geloven niet zo'n dramatische verandering inhoudt. Geloven is voor hen immers vooral een conclusie en een aanvaarden van Gods liefde. Opvallend is dat de Dordtse synode en andere reformatorische kerken dit standpunt niet deelden met Baxter en anderen. Bekering is een levendmaking, een nieuwe schepping, een opwekking uit de doden. Niet maar een bewustworden van Gods liefde aangevuld met een christelijke levensstijl.

Zoals te begrijpen is bij de liberale Puriteinen 'geloven' ook heel wat anders. Omdat geloven voor hen vooral een bewustwording is, is geloven een zaak van het verstand. Het is niet zozeer een verandering van de wil en van het hart als wel van het begrip. Geen wonder dat bij aanhangers van Baxter en bij hen die sympathiseren met de liberale Puriteinen, 'geloven' een tamelijk verstandelijke aangelegenheid is. Zeker, wij geloven ook dat geloof uit het gehoor is, maar geloven houdt in dat het Woord inzinkt en dat het hart ver-

nieuwd wordt! Dat is een groot verschil. Geen wonder dat er felle discussies zijn gevoerd tussen de Puriteinen John Owen enerzijds en Baxter anderzijds. Het raakt het hart van de zaak. Ook al waren de meer vrijzinnige Puriteinen dan geen Arminianen en al leerden ze geen vrije wil, in de praktijk ging het een eind die kant op!

We zijn 'van nature' kinderen des toorns, schrijft Paulus. Hij bedoelt niet dat we geboren zijn met een zondige 'natuur', maar dat we van meet af aan onder de vloek liggen. We zijn van nature niet alleen dood door de zonden en vijanden van God, maar we liggen ook verloren. Zelfs het feit dat we verbondskinderen zijn en het dat God ons welmenend roept, doet daar niets van af. Uiteraard geloven we dat de Heere goed is voor allen, maar we mogen niet zeggen dat Jezus voor iedereen verzoening heeft aangebracht en dat we dat maar moeten aannemen. Afgezien van het feit dat geloven een gave Gods is, het is eenvoudig niet waar dat Jezus voor iedereen heeft geleden. Het lijkt scherp-slijperij, maar het is het echt niet: Christus' offer is voldoende voor de wereld, maar Christus heeft niet voor iedereen geleden. We mogen iedereen een gekruiste Zaligmaker preken, maar we mogen niet zeggen dat Hij voor ons allemaal gekruist is. Maar de uitverkorenen dan? Zijn die

niet van eeuwigheid geliefd? Ja, in Gods besluit, maar ook zij zijn voor hun levendmaking kinderen des toorns. Paulus bijvoorbeeld, was van eeuwigheid bemind en behoorde tot de gegevenen des Vaders, maar toch was hij een kind des toorns toen hij de christelijke gemeente vervolgde. Hij was toen nog niet met God verzoend! En dat moest hij ook niet maar geloven!

God geve dat we erachter mogen komen dat we van nature zonder God, zonder Borg in de wereld staan. Ik weet het: dat is schrikken! Maar dat is juist goed. Tegelijk mogen we gelukkig ook van harte preken dat er een gekruiste Zaligmaker is en dat alle zondaren bij Hem welkom zijn. Christus kwam om verlorenen te zoeken, om vijanden met God te verzoenen! Daarom zijn vijanden en goddelozen welkom. Niet alleen zij die beseffen dat ze verloren zijn, maar alle verlorenen worden geroepen tot bekering en geloof.

Geloven dat Jezus mij al beminde en dat ik eigenlijk al met God verzoend was, is een leugenleer die zijn duizenden verslagen heeft. Laten we onze ogen open houden. Baxter maakt niet maar af en toe een onrechtzinnige opmerking. Zijn hele theologie is gevaarlijk.

Chilliwack (Canada),
ds. P. van Ruitenburg

BOEKENNIEUWS

Dr. J. Beeke, Geloven in de praktijk (Schetsen van het geloofsleven).

Ds. J. Beeke heeft vier lezingen verzorgd voor de Evangelical Movement of Whales Conference te Aberystwyth. Deze lezingen zijn letterlijk vertaald in het Nederlands en vormen de vier hoofdstukken van de paperback *Geloven in de praktijk*. Als ondertitel is meegegeven: schetsen van het geloofsleven. Het boek is in eenvoudig Nederlands weergegeven, ook al voel je soms dat het een vertaling is.

Laat ik eerst proberen zo objectief mogelijk weer te geven wat we in dit boek vinden. Het eerste hoofdstuk gaat over Adams geloof. Ondanks de straf op de zonde noemde Adam zijn vrouw de 'moeder van alle levenden' en ds. Beeke besluit het hoofdstuk met de opmerking dat wij net zo kinderlijk moeten geloven. "Geloof vrienden, geloof in de Heere Jezus Christus, en gij zult zalig worden." (44).

Het tweede hoofdstuk gaat over de Sunamietische weduwe die zich ondanks haar kruisen in geloof aan de Heere onderwierp. De schrijver probeert

zijn jonge luisteraars ervan te overtuigen dat zij ook dienen te geloven dat God voor hen zal zorgen. 'Geloof Hem. Geloof dat Hij al die golven en de onmogelijkheden van morgen, die breken op de golfbreker van je leven, opneemt en ze in het ruisen van een zachte stilte voor je voeten legt. Ze kunnen je alarmeren, maar ze kunnen je niet laten verdrinken. Hij zal voor je zorgen – geloof dat!' (81).

De derde lezing gaat over de Kananese vrouw en heeft als ondertitel: volwassen geloof. 'We hebben een groot geloof nodig, groeiend geloof, volwassen geloof, zoals we zullen zien in het leven van de Kananese vrouw', begint hij. (84). Aan het einde van het hoofdstuk schrijft ds. Beeke aan zijn jeugdig gehoor: "Hij gebruikt deze ogenschijnlijke dingen (tegenslagen, PvR) om je naar zich toe te trekken en om je geloof volwassener te maken, zodat je zal groeien in je omgang met Hem, met Wie je door het geloof verbonden bent" (122).

Het laatste hoofdstuk gaat over de volhardende Kaleb. De schrijver moedigt zijn hoorders aan te volharden in het geloof en 'nee' te zeggen tegen de zonde. Ook schrijft hij broeders predikanten een levend voorbeeld te zijn en het evangelie niet alleen mooi voor te stellen, maar zondaren ook aan te moedigen die weg in te slaan. Anders ben je als dominee een valse verspieder (131). Samenvattend komt het boekje er op neer dat als je in de problemen bent, je naar Jezus moet gaan. Geoff Thomas schrijft in het voorwoord dat door de overtuigingskracht van ds. Beeke veel jonge mensen tot geloof zijn gekomen en al lezend begon ik die zin beter te begrijpen. Inderdaad, ds. Beeke 'dwingt' een keuze voor Jezus te maken, maar helaas zonder veel te zeggen over de God tegen Wie we gezondigd hebben. Het gaat nauwelijks over berouw, over zondekennis en gemis. Het enige aanbeeld waarop wordt geslagen, is dat je vandaag in Jezus moet geloven. Vaak krijg je de indruk dat hij al veronderstelt dat zijn lezers gelovigen zijn. Ik ben er van overtuigd dat jonge mensen gevoelig zijn voor zo'n benadering! Hoewel er hier en daar best mooie voorbeelden worden gebruikt en oudvaders worden geciteerd, zie ik echter een behoorlijke koerswijziging. Zoals hier beschreven, wordt geloven steeds meer een verstandszaak en berouw moet vooral geen voorwaarde worden. Het lijkt wel of je alleen nog maar een knopje hoeft om te draaien. Theologisch schuift ds. Beeke steeds meer op naar de theologie van Richard Baxter, die hij elders heel mild beoordeelt. Het lezen van dit boek-

je maakte me daarom verdrietig. Ik sta honderd procent achter een hartelijke evangelieprediking, maar niet op deze oppervlakkige manier.

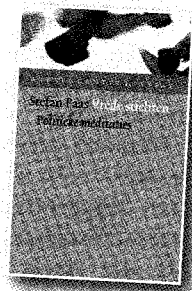
Chilliwack (Canada), ds. P. van Ruitenburg

Stefan Paas:
Vrede stichten, politieke meditatie.
Uitg. Boekencentrum, Zoetermeer,
2007, ISBN 978 90 239 2175 2
433 blz., €25,00.

De titel van dit boek roept gemakkelijk vragen op. Wat moeten wij ons voorstellen bij een bundel meditatie over het thema vrede stichten? Politieke meditatie wel te verstaan. Wie het boek ter hand neemt, zal al gauw duidelijk zijn dat de auteur een bijdrage wil leveren aan het publieke debat over de toekomst van de Nederlandse samenleving. Hoe kan daar de vrede bewaard blijven en het goede worden nagestreefd? Daarbij gaat het hem er met name om wat de inbreng van christenen in dat debat zou moeten zijn.

Dr. S. Paas is missionair opbouwwerker van de christelijke gereformeerde kerk van Amsterdam. Daarnaast is hij verbonden aan de Christelijke Hogeschool Ede en de VU. Hij studeerde theologie, promoveerde op een oudtestamentisch onderwerp, maar geeft in dit boek ook blijk van een grote kennis van politieke geschiedenis en politieke filosofie. Zowel Augustinus als Spinoza, zowel Calvijn als Cliteur komen uitgebreid aan de orde. Daarbij wil de auteur vooral in gesprek komen met de thans dominerende seculiere denkrichting. Dat is zeker van belang. Minister Van Middelkoop (ChristenUnie) schrijft in zijn lovende voorwoord dat Stefan Paas moderne christenen het zelfvertrouwen geeft, „om een politieke bijdrage te leveren aan een waarachtige humaniteit en een rechtvaardige ordening van onze publieke samenleving”.

Paas ziet vrijheid en gelijkheid als de dragende waarden van onze maatschappij. Die belichamen voor iedereen, ook voor christenen, het goede waar we allemaal naar streven. Daarbij wil hij duidelijk maken (en terecht) dat je van christenen niet kunt verwachten dat ze in het publieke debat hun geloofsover-

tuiging voor zich houden. De grote vraag is echter of zijn keuze voor vrijheid en gelijkheid als centrale maatstaven terecht is. Afgedacht van de herinneringen die dat oproept aan de Franse Revolutie, wordt daarmee voorbij gegaan aan wezenlijke bijbelse uitgangspunten. In de gereformeerde theologie rekenen we met het drievoudig gebruik van Gods wet. Die wet dient om de mens aan zijn zonde te ontdekken, zij geldt als norm voor het leven der dankbaarheid, maar ook als leefregel voor de burgerlijke samenleving.

Die laatste functie van de wet, het burgerlijke of politieke gebruik, is echter bij de auteur volstrekt afwezig. Hij beijvert zich juist om te beklemtonen dat ook een christelijke overheid de vrijheid van de burgers niet mag aantasten. Niet-christenen moeten gelijke mogelijkheden hebben om hun levensstijl gestalte te geven. Vandaar zijn radicale afwijzing van de theocratische gedachte zoals we die bij Calvijn en de SGP vinden. Waar deze modern-christelijke benadering van Paas toe leidt, wordt met name duidelijk in zijn standpunt over de prostitutie. De overheid moet „respecteren dat mensen hun van God gegeven vrijheid misbruiken om keuzes te maken die niet christelijk zijn”. Alleen wanneer „blijkt dat de vrijwilligheid van prostituees niet gegarandeerd kan worden, is er sprake van een schreeuwend maatschappelijk onrecht”. Dan moet er opgetreden worden, maar dat „moet niet een verkapt manier zijn om de naleving van het zevende gebod af te dwingen”. Het criterium van de menselijke vrijheid is ook hier het belangrijkste. Zo moet de overheid volgens Paas evenmin verplichten tot zondagsrust of Godslastering verbieden. Hoe zij moet omgaan met abortus, homohuwelijk en ongehuwd samenwonen laat hij rusten, maar zijn standpunt daarover laat zich inmiddels wel raden. De liberale visie op de overheidstaak die Paas hanteert, staat niet los van zijn algehele theologische opstelling. Hij oriënteert zich sterk op de Anglicaanse theoloog Oliver O'Donovan. Ook Berkhofs *Christelijk geloof* wordt nogal eens geciteerd. Daarentegen ontbreken wezenlijke gereformeerde noties. Steeds weer ligt de nadruk op de vrije keuze van de mens voor God. Wie ingaat op Gods aanbod, wordt door de Geest veranderd „tot iemand die in liefdevolle relaties met God en medemens treedt”. Gods verkiezing en de onwederstandelijkheid van Zijn genade zijn hier heel duidelijk afwezig. Paas gaat ook nogal vrij met de Bijbel om. Die is volgens hem op talloze terreinen niet duidelijk en eensluidend.

De tendens die helaas in veel evangelisatorische activiteiten prominent aanwezig is, namelijk om de bijbelse boodschap aanvaardbaar en aantrekkelijk te maken voor de moderne mens, vinden we ook in dit boek. Vandaar de sterke nadruk op de menselijke vrijheid en gelijkheid, waarden die in de huidige maatschappij hoog genoteerd staan. Herhaalde malen wordt ook de gelijkheid van man en vrouw onderstreept. Als het gaat om abortus beklemtoont de auteur dat christenen niet zozeer een andere of zelfs een betere moraal hebben dan niet-christenen. Dat standpunt zou immers beledigend kunnen overkomen. Beide groepen vinden het verkeerd om iemand te doden. Zij taxeren

alleen de waarde van een menselijk embryo verschillend. Dat is alles. Maar op die manier wordt het kwaad wel verdoezeld.

Dat maakt deze studie, met alle waardering voor het vele werk wat er aan besteed is en de grote belezenheid van de schrijver, toch tot een uiterst teleurstellende. Dertig, veertig jaar geleden kon je een dergelijke benadering verwachten uit de hoek van de Gereformeerde Kerken of het CDA, nu komt dit uit de kring van de Christelijke Gereformeerde Kerken en de ChristenUnie. Dat is jammer.

Apeldoorn,

C.S.L. Janse

KERKNIEUWS

■ BEROEPINGSWERK

Beroepen:

Te Borssele:

ds. B.J. van Boven te De Valk-Wekerom;

Te Clifton (New Jersey, U.S.A.),

ds. F. Mulder te Wageningen;

Te Randburg en Picture Butte (Canada);

ds. C.A. van Dieren te Rijssen-Noord;

Te Terneuzen,

ds. M. Golverdingen te Boskoop.

Aangenomen:

Naar 's-Gravenpolder:

ds. E. Hakvoort te Genemuiden.

■ DOVENDIENST TE THOLEN

Op D.V. **22 september** hoopt ds. C.J. Meeuse voor te gaan in een aangepaste kerkdienst voor doven en slechthorenden in het kerkgebouw van de Geref. Gemeente te Tholen, ds. G.H. Kerstenstraat 2. Aanvang: 15.00 uur. Horenden zijn eveneens hartelijk welkom.

■ VERSLAG BEVESTIGING/ INTREDE DS. L. BLOK TE GORINCHEM

Bevestiging

Op 13 juni 2007 werd ds. L. Blok door zijn oom, ds. P. Blok, bevestigd als herder en leraar van de gemeente van Gorinchem. Ds. P. Blok bediende het Woord uit Openbaring 6 vers 2: "En ik zag, en zie, een wit paard en Die daarop zat, had een

boog; en Hem is een kroon gegeven, en Hij ging uit overwinnende, en opdat Hij overwon." Aan de hand van het thema, de triomf van de Koning, werd stilgestaan bij: 1. De heerlijkheid van die Koning en 2. De overwinning van die Koning.

1. De heerlijkheid van die Koning

Johannes zag. God wilde Zijn raad openbaren die tot nu toe gesloten was. Johannes mocht inblikken in de verborgenheid van Gods eeuwige raad. Het boek bleef niet gesloten, maar de zegels werden verbroken. Toen mocht hij de eerste openbaring zien van een geopend boek. Dat is de luister van Gods eeuwige raad. Hij mocht onderscheiden paarden zien, die in de uitvoering van Gods raad Gods recht zullen openbaren. Maar het begint met de heerlijkheid van de prediking als Johannes mag horen, als een stem van een donderslag: Kom en zie. Het is een daad Gods als een mens verwaardigd wordt om in een geopend boek te blikken, anders blijft het boek gesloten. Johannes mocht de geheimen van de kracht van de prediking van het evangelie zien. Het gaat om de openbaring van Jezus Christus, die God hem gegeven heeft. Johannes is wijs door God en van God gemaakt omdat God hem laat zien de dingen die haast geschieden moeten.

Toen zag hij, genodigd van de hemel en inzicht van God verkregen hebbende. Hij zag een wit paard en een boog, waardoor de zuivere prediking van het evan-

gelie wordt verstaan. Deze woorden zijn dus onlosmakelijk verbonden met de prediking van Gods Woord en de uitvoering van Zijn verkiezend welbehagen. Wij zien vandaag onze nieuwe leraar die God u toebetrouwd heeft. Dat wij ook de Koning zouden mogen zien, Die Zijn koninklijke bediening in de prediking openbaart.

2. De overwinning van die Koning

Het paard ziet op de kracht van het Evangelie. Dat paard wordt geleid, zijn teugels zijn in de handen van de Koning. God brengt het Woord, waar Hij dat wil en hoe Hij het wil. De ruiter blijft rijden tot de dag van Zijn komst. Ook al heeft heel de wereld gezegd dat het einde van het christendom nabij is, ook al kort de Heere Zijn kerk in, het houdt de bediening van de Koning niet tegen. Zijn kracht is onwederstandelijk. Johannes kent de Ruiter op het paard, hij dient geen onbekende God. Hij ziet Hem als Koning, die als loon op Zijn middelaarsverdienste het koningschap heeft ontvangen. De Koning heeft een boog, het is een actieve Koning, Die nog altijd voortgaat, overwinnende en opdat Hij overwon. Hij treft in het hart van 's konings vijanden, ongedacht en onverwacht. Hij zal dat blijven doen tegen de geest van onze dagen die zegt dat er geen bediening meer is en dat er geen mensen meer worden toegebracht. God gaat door tot de dag van Zijn komst. Zou die Koning vandaag ook rijden? Zou het het uur van Gods welbehagen zijn, zou Zijn dienaar ook in uw midden Zijn pijlen mogen schieten?

Hij ging overwinnende. Dat betekent dat de mens overwonnen moet worden. Alles verzet zich immers tegen vrije genade. Een mens moet het een keer verliezen en heeft steeds weer overwinnende genade nodig. Dat is het geheim van de prediking, niets over te houden dan het bloed van het Lam Gods, Dat Zijn leven aflegde voor Zijn schapen. We mochten vandaag beluisteren dat de prediking doorgaat, niemand zal in staat zijn die Ruiter op het witte paard te weerstaan, Hij zal uitgaan, overwinnende en opdat Hij overwon.

Na de bevestiging werd ds. Blok toegezongen de zegenbede uit Psalm 134 vers 3.

Intrede van ds. L. Blok

Ds. Blok begon de preek met erop te wijzen dat het een ingrijpende zaak is als een dienstknecht van God aan een gemeente mag worden verbonden. Gods geroepen dienaren zijn immers hemelvaartsgeschenken van de Koning der koningen en de Heere der heren.

Christus kan deze hemelvaartsgeschenken alleen uitdelen op grond van Zijn Middelaarswerk, waar Hij de dood en de hel heeft overwonnen. Wat een prijs moest daarvoor worden betaald, wat een liefde en Goddelijke trouw van Christus komt daarin naar voren!

Als uitgangspunt voor de prediking koos ds. Blok de woorden van Christus uit Johannes 10:16: *"Ik heb nog andere schapen, die van dezen stal niet zijn; deze moet ik ook toebrengen; en zij zullen Mijn stem horen; en het zal worden één kudde, en één Herder"*. Deze woorden spreken ons van: het lievelingswerk van de grote Herder der schapen. Er werd stilgestaan bij twee gedachten. Dit lievelingswerk van de grote Herder der schapen komt openbaar in 1. het voortgaan met Zijn werk en 2. het vergaderen van Zijn Kerk.

1. Het voortgaan met Zijn werk

Christus is in Ezechiël 34 beloofd als de Herder der schapen, Die God verwekken zal en Die het verlorene zal zoeken. Hij is de enige Herder, de getrouwe Herder, Die in liefde en met ontferming bewogen is over Zijn kudde. In ons tekstvers gaat het over die Herder, Die Zijn oog laat gaan buiten de landsgrenzen van Israël. Hij ziet Zijn gemeente voor Zich, een gemeente uit alle geslachten, talen, natiën en tongen, die Hij als loon op Zijn Middelaarswerk zal ontvangen. Hij zegt *"Ik heb nog andere schapen"*, dat wil zeggen dat Hij ze al van eeuwigheid van Zijn Vader heeft ontvangen. Toen de schepping nog sliep in de gedachten van God, toen waren deze schapen aan het hart van de Vader, toen waren ze aan het hart van de Zoon. Hierin ligt Gods onbevattelijke en verkiezende liefde besloten. Het voortgaan van Christus' lievelingswerk ligt ten diepste verklaard in het welbehagen van de Vader, dat door de handen van de grote Herder der schapen gelukkig voortgaat. Er zal er niet één achterblijven, want het zijn Zijn schapen!

2. Het vergaderen van Zijn Kerk

Deze moet ik ook toebrengen. Het is in het bijzonder het werk van Christus om Zijn schapen tot Zijn stal te brengen. Hij stelt Zijn leven voor de schapen. Hij heeft alles willen aanbrengen wat tot de zaligheid van Zijn schapen onmisbaar nodig is. Dat het ons gebed moge zijn dat ook wij mogen worden toegebracht en mogen komen op die plaats waar God op het hoogst verheerlijkt en de mens op het diepst vernederd wordt. *Zij zullen Mijn stem horen.* Christus zorgt ervoor dat het uur aanbreekt dat doden gaan horen de stem van de Zoon van God, en die ze gehoord hebben, zullen

leven. Die stem gaat nog steeds uit en de Heere maakt van onderherders gebruik om Zijn stem te mogen zijn.

Heeft die stem al eens persoonlijk in ons leven geklonken? Die stem die ons veroordeelt en waarin het eisende recht van God doorklinkt dat er betaald moet worden en dat aan Zijn gerechtigheid genoeg geschiede. Als wij die stem in ons leven mogen horen, dan komt er droefheid in het hart en gaan we onze zonden belijden. Dan vragen we naar een weg om die welverdiende straf te ontgaan en wederom tot genade te komen. Maar het is niet alleen een beschuldigende, veroordelende stem. Deze dierbare Zaligmaker laat ook een vertroostende, een verlossende stem klinken door het evangelie van Gods genade. Als die stem gaat doorklinken, brengt dat verwondering en vernedering van het hart.

Als die stem wordt gehoord, zullen er worden toegebracht tot die kudde waarvan Christus zegt: *en het zal worden één kudde, en één Herder*. Dat is nu nog niet het geval, want er is een zondige verscheidenheid. Maar eenmaal zullen alle geroepen schapen worden samengebracht en aan de oever van de glazen zee staan.

Na een persoonlijk dankwoord van ds. Blok sprak ds. A.A. Brugge namens de classis Dordrecht en de particuliere synode Zuid-West. Ouderling A. van Hartingsveldt voerde het woord namens kerkenraad en gemeente en liet de dominee toezingen Psalm 119:9.

F. Kamerman, *scriba*

■ VERSLAG VERGADERING CLASSIS GOUDA 3 AUGUSTUS 2007 TE ZOETERMEER

Namens de roepende kerk van 's-Gravenzande opent ds. J. Driessen de vergadering. Hij laat Psalm 84:3 zingen, leest Romeinen 10:1-15 en gaat voor in gebed. De voorzitter heet bijzonder kandidaat A.J. de Waard, die het beroep naar de gemeente Stolwijk mocht aanvaarden, welkom. De docenten, deputaten artikel 49, emerituspredikant ds. H. Paul, andere predikanten, afgevaardigden en belangstellende (doop)leden worden ook hartelijk welkom geheten. De voorzitter memoreert de volgende zaken:

Aangenomen:

- Kandidaat A.J. de Waard mocht het beroep naar de gemeente Stolwijk aannemen.

Jubilea:

- Op 6 februari mocht diaken C. D.

Noorland van de gemeente Boskoop gedenken 12,5 jaar ambtsdrager te zijn.

In april mocht ouderling C.G. van Es herdenken 40 jaar in het ambt te mogen dienen. Van 1966 tot 1992 was hij ambtsdrager van de gemeente Oosterend, vanaf 1993 mag hij de gemeente Gouda dienen.

Als deputaten artikel 49 DKO zijn ds. M. Mondria en ds. C. Neele, aanwezig. Ds. A. Moerkerken is als docent van de Theologische School uitgenodigd om een examen af te nemen.

Het moderamen wordt als volgt samengesteld. Preses: ds. M. Golverdingen, assessoren: ds. G. Clements en ds. A.B. van der Heiden, quaestor: oud. J. Honkoop en scriba: oud. P. Verweij.

Het moderamen beziet de door de kandidaat getoonde benodigde bescheiden en stelt vast dat het examen doorgang kan vinden. Er worden vier examens afgenomen van ieder vijftien minuten: exegese door ds. Moerkerken over Jesaja 7:1 t/m 16, dogmatiek door ds. Clements over de ambten van Christus, kerkgeschiedenis door ds. Golverdingen over de afscheiding en de vereniging van 1907 en kerkrecht door ds. Driessen over de verkiezing van ambtsdragers, de diensttijd van ouderlingen en diakenen en over kerkelijke vergaderingen.

Kandidaat De Waard wordt gevraagd de proefpreek te houden over Jesaja 55 : 1. Het thema is: Een goddelijke nodiging tot het heil.

In de 1^e plaats: Wie er genodigd worden. In de 2^e plaats: Waartoe ze genodigd worden.

Bij de bespreking zijn alleen ambtsdragers aanwezig. De voorzitter vraagt het oordeel over het examen en de proefpreek aan de afgevaardigden. Vervolgens wordt het oordeel van de deputaten artikel 49 DKO gevraagd. Bij monde van ds. Mondria geven de deputaten aan dat zij zich van harte kunnen vinden in de antwoorden tijdens het examen gegeven, alsook in het preekvoorstel.

Hierna besluit de vergadering kandidaat A.J. de Waard toe te laten tot de bediening van Woord en sacramenten.

Nadat kandidaat De Waard en de niet-ambtsdragers zijn binnengeroepen deelt de voorzitter mee dat de vergadering br. De Waard heeft toegelaten tot de bediening van Woord en sacramenten.

Na ondertekening spreekt de voorzitter hem hartelijk toe en daarna wordt hem Ps. 134:1 en 3 toegezongen.

De consulentschappen worden met ingang van de bevestigingsdatum als volgt verdeeld:

ds. Golverdingen: Alphen aan den Rijn, Benthuizen, Stolwijk en Leiderdorp (hulpconsulentschap); ds. Driessen: Scheveningen en 's-Gravenzande; ds. De Waard: Delft en Naaldwijk; ds. Van der Heiden: Gouda, 's-Gravenhage en Zoetermeer en ds. Clements: Berkenwoude, Boskoop en Moerkapelle (exclusief de begrafenissen vanuit Beth-San en de Wilde Veenen, voorzover het personen betreft die voorheen niet tot de gemeente van Moerkapelle behoorden). De begrafenissen worden geleid door de predikant of consulent van de gemeente binnen de classis waarvan de overledene lid was voordat deze naar Beth-San of de Wilde Veenen kwam. De overige begrafenissen worden door de predikanten Driessen, Golverdingen en Van der Heiden verzorgd. Ds. H. Paul is bereid in noodgevallen te helpen.

Voor de volgende vergadering is Moerkapelle roepende kerk. Deze vergadering zal D.V. 5 oktober 2007 worden

gehouden. De opening zal door ds. M. Golverdingen worden verricht. Preses is dan ds. A.B. van der Heiden.

Op verzoek van de voorzitter eindigt ouderling Th. van der Kaaij van de roepende gemeente 's-Gravenzande. Hij laat de Morgenzang: 3 en 6 zingen en gaat voor in dankgebed, waarna de voorzitter de vergadering sluit.

P.Verweij, scriba

■ MUTATIES KERKELIJK JAARBOEK

Pag. 127, gemeente **DEN HELDER**.

Koster is nu: J. Sluiter, Bassinggracht 36, 1781 CG Den Helder, tel. 0223-61 59 25.

Pag. 180, gemeente **HENDRIK-IDO-AMBACHT**

Toevoegen: ds. M. Joosse, Julianasingel 10, 3341 EE Hendrik-Ido-Ambacht, tel. 078-7501680.

Drie kinderclubs zullen op elke regio-avond een presentatie geven over hun eigen ervaringen bij dit onderwerp. Het belooft dus een actuele en praktische avond te worden. Na de pauze kan er in groepjes over gesproken worden en kunnen eigen ervaringen uitgewisseld worden. Uiteraard kunnen er ook andere vragen m.b.t. het kinderevangelisatiewerk gesteld worden.

Aanvang: 19.30 uur. Sluiting: circa 21.45 uur. Inloop met koffie/thee: vanaf 19.10 uur.

Informatie: tel. 033-463 10 36, mw. J. Janse, Slaperdijk 21, SJ Leusden, e-mail: j.janse@kliksafe.nl

■ COMMISSIE ALLOCHTONEN

De landelijke toerustingsdag van de commissie allochtonen zal gehouden worden op D.V. **zaterdag 22 september** in de kerk van de Geref. Gemeente te Gouda, Ronsseweg 1-3. Het thema van deze dag is: de zeven gemeenten van Klein-Azië.

1. Lezing met dia's over de zeven gemeenten door dhr. G. Roos: "de kandelaar geplaatst".
2. Lezing door ds. G. Clements: "de kandelaar geweerd", n.a.v. Openbaringen 2:5.

Het werk van onze commissie valt onder de verantwoordelijkheid van het deputaatschap evangelisatie. In de komende twee jaar hopen we met u na te denken over de grootste groep allochtonen in ons land: de Turken. Dit jaar staat de vraag centraal hoe het komt dat het ooit zo gezegende Klein-Azië geheel aan de Islam is prijsgegeven en welke lessen daaruit voor het Nederland van nu te trekken zijn. Volgend jaar zomer hopen we ons te bezinnen op de actuele situatie van de Turken. Wij willen deze bezinning afsluiten met het uitgeven van een boekje ter ondersteuning van het evangelisatiewerk met name onder de Turkse bevolking. Aanvang: 9.30 uur. Sluiting: 13.00 uur. Lunch zelf meenemen. Voor drinken en soep wordt gezorgd. Belangstellenden zijn van harte welkom. Voor opgave en inlichtingen: mw. J. van Sluijs-Rosendaal, tel. 0118-46 47 46, e-mail: j.rosendaal@kliksafe.nl

■ GESPREKSGROEP VERZORGENDE BEROEPEN

Voor werkers in de zorg wordt er door de gespreksgroep verzorgende beroepen Den Haag-Scheveningen op D.V. **dinsdag 25 september** een avond georganiseerd. Het thema van de avond is: "Multiculturele zorg bieden; hoe ga ik als christen hier mee om?" Matilda Thierry verzorgt deze avond, die gehouden wordt in de conversatieruim-

BERICHTEN

■ KERKENFIETSTOCHT

De Gereformeerde Gemeenten van Alblasserdam, H.I. Ambacht, Ridderkerk en Ridderkerk-Slikkerveer organiseren gezamenlijk op D.V. **29 september** een fietstocht voor de actie "De toekomst voor de kerk". Opstapplaatsen: bij de kerkgebouwen van deze plaatselijke Geref. Gemeenten. Starttijd: tussen 10.00 en 11.30 uur. Einde: 16.00 uur. Kosten: €2,- p.p., €1,50 4-12-jarigen, 0-4 jr gratis, maximaal €8,- per gezin. Bij de starten stopplaatsen kunt u eten en drinken kopen. Bij enkele kerken zullen er activiteiten voor kinderen worden georganiseerd. Wanneer u niet mee kunt fietsen, bent u ook van harte welkom voor ontmoeting. Voor meer informatie: 0180-461983.

■ ACTIEDAG JEUGDVERENIGINGEN

T.b.v. de jeugdbondactie "Toekomst voor de kerk" houden de jeugdverenigingen van Spijkenisse en Hoogvliet op D.V. **zaterdag 22 september** van 11.00-15.30 uur een actiedag in de ds. Jac. Koelmanschool, Gebbeweg 14 te Hoogvliet. Er is veel te doen en te koop voor jong en oud.

■ PSALMAVOND IN VEENENDAAL

In de Adventkerk van de Geref. Gemeente te Veenendaal zal op **zaterdag 15 september** een psalmavond worden gehouden met als organist Marco den Toom. Het geheel zal worden afgewisseld door samenzang. Opening door ouderling C.J. van Harberden. Aanvang: 19.30 uur. Collecte t.b.v. Deputaatschap Israël.

■ REGIO-AVONDEN KINDEREVANGELISATIE

De landelijke werkgroep kinderevangelisatie nodigt u uit voor het bijwonen van een bijeenkomst. We ontmoeten u graag in de kerkgebouwen van de hierna genoemde plaatselijke Gereformeerde Gemeenten op D.V.:

woensdag 26 september in Zwolle, Kromme Mijdrecht 1, tel. 038-453 39 05;

woensdag 3 oktober in Krabbendijke, J.W. Frisostraat 1, tel. 0113-50 19 73;

dinsdag 9 oktober in Gouda, Ronsseweg 1-3, tel. 0182-57 32 41.

Het thema van deze toerustingsavonden voor het kinderevangelisatiewerk is: "**Hoe werf je kinderen**" en "**Hoe komen we in contact met de ouders van de kinderen**".

te/orangerie van het Bronovo ziekenhuis, Bronovolaan 5, Den Haag. Aanvang: 20.00 uur. Voor info: 070-427 34 49.

■ STOKOSMOSAVOND IN VLISSINGEN

De stichting StoKosmos hoopt op D.V. **dinsdag 25 september** een avond te houden met als thema: "Het geloof van Michiel de Ruijter". De inleiding zal worden verzorgd door prof. dr. A.Th. van Deursen. Dhr. G.R.J. van Heukelom, lid van Gedeputeerde Staten van Zeeland, houdt de openingslezing. Een muzikale bijdrage wordt geleverd door Musica Juventa. De avond wordt gehouden in de Jacobskerk te Vlissingen en begint

om 19.30 uur. De toegang is gratis.

■ ADOPTIEJONGERENBIJEENKOMST IN CAPELLE A/D IJSSEL

Op D.V. **28 september** wordt er een adoptiejongerenbijeenkomst gehouden in de Elimkerk van de Geref. Gemeente te Capelle a/d IJssel-Middelwatering, Merellaan 346. Dhr. I.A. Kole verzorgt dan een inleiding over "Reformatorisch én geadopteerd". Op deze avond, die uitgaat van de Adoptievereniging Gereformeerde Gezindte, zijn alle adoptiejongeren (mét aanhang) vanaf 20.00 uur van harte welkom. Voor vragen: Corianne Blom, tel. 078-693 32 83, e-mail: jongeren@avgg.nl

KERKDIENSTEN

■ ZONDAG 16 SEPTEMBER 2007

Aagtekerke 9.30 en 19.00 uur ds. Tuinier en 14.30 uur leesdienst; Aalburg 14.30 uur ds. M. Karens; Aalst 14.30 uur ds. Melis; Alblasterdam 9.30 en 17.00 uur ds. Mijnders; Amersfoort 9.30 (H.A.) en 16.30 uur ds. Visscher; Andijk 19.00 uur ds. Vergunst; Arnhem 10.00 en 18.00 uur ds. Schreuder; Barendrecht 10.00 en 16.30 uur ds. Terlouw; Barneveld 9.30 en 19.00 uur leesdienst; Beekbergen 15.00 uur ds. De Wit; Benthuizen 9.30 en 18.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Berkenwoude 19.00 uur ds. Clements; Bodegraven 10.00 en 18.30 uur ds. Verweij; Boskoop 9.30 en 16.30 uur ds. Golverdingen; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.15 en 16.45 uur ds. Silfhout; Capelle a/d IJssel-West 10.00 uur leesdienst en 17.00 uur ds. Moerkerken; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. Van Boven; Den Helder 10.00 en 15.30 uur ds. Vergunst; Dirksland 10.00 en 18.00 uur ds. Schipper; Doetinchem 15.00 uur ds. Schreuder; Dordrecht 10.00 en 17.00 uur ds. Brugge; Drachten 9.30 (H.A.) en 19.00 uur ds. Bakker; Ede (Noorderkerk, Amsterdamseweg 9) 12.15 uur ds. Van Ruitenburg en 19.00 uur ds. Van Belzen; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. Meeuse; Emmeloord 19.00 uur ds. Schot; Enschede 10.00 en 15.30 uur stud. Bredeweg; Enter 15.00 uur ds. J. Karels; Ermelo 19.00 uur ds. Van Belzen; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur leesdienst; Goes 9.30, 14.00 en 18.00 uur leesdienst; Gorinchem 10.00 en 16.00 uur ds. L. Blok; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. Clements; Goudswaard 14.30 uur ds.

Van Krimpen; 's-Gravenhage 10.00 en 16.30 uur ds. Driessen; 's-Gravenpolder 9.30, 14.00 en 18.00 uur ds. Hogchem; 's-Gravensande 15.30 uur ds. Van Aalst; Haamstede 19.00 uur ds. Vreugdenhil; Haarlem 19.30 uur ds. Van der Net; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 (H.D.) en 16.30 uur ds. Joosse; Hilversum 10.00 en 16.00 uur stud. Boeder; Hoogeveen 15.30 uur ds. Schot; Kampen 9.30 en 15.00 uur ds. Tanis; Kamperland 15.30 ds. C. Harinck; Kapelle-Biezeling 9.30 uur (H.A.) en 18.00 uur ds. Baan en 14.00 uur leesdienst; Katwijk aan Zee 18.30 uur ds. Neele; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur leesdienst; Kortgene 9.30 (H.A.) en 18.30 uur ds. C. Harinck; Krabbendijke 9.30 en 18.00 uur (H.D.) ds. Verschuure en 14.00 uur leesdienst; Krimpen a/d IJssel 9.30 en 16.30 uur ds. P. Mulder; Kruiningen 9.30, 14.00 en 18.00 uur ds. Hoogerland; Leiderdorp 19.00 uur ds. Golverdingen; Lelystad 9.30 en 16.00 uur ds. Kattenberg; Lisse 10.00 en 16.00 uur ds. Neele; Meliskerke 9.30 en 14.30 uur leesdienst; Melissant 10.00 en 18.00 uur ds. P. Blok; Middelburg-Centrum 9.30 en 18.30 uur ds. De Heer en 14.00 uur leesdienst; Middelburg-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. Van Gelder en 14.00 uur leesdienst; Middelharnis 9.30 en 18.00 uur ds. Van Manen; Mijdrecht 19.00 uur stud. Van Rijswijk; Moerkapelle 9.30 uur (doventolk) ds. Paul; Naaldwijk 9.30 uur ds. Van Aalst; Nieuw Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. Vermeij; Nieuwdorp 9.30 en

18.30 uur stud. Labee; Nieuwerkerk Zld 9.30 en 15.30 uur leesdienst; Nieuwer ter Aa 10.00 uur kand. Heijkamp; Nijkerk 9.30 en 18.30 uur ds. Van Ruitenburg; Nisse 14.30 uur ds. De Heer; Nunspeet 9.30 ds. Schot en 15.00 uur ds. Meeuse; Oosterend-Textel 10.00 en 16.00 uur ds. Van Dijk; Oosterland 10.00 en 18.30 uur ds. Gunst; Oostkapelle 15.00 uur ds. Moens; Opheusden 10.00 en 18.30 uur ds. Pater; Oud Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. Van Krimpen; Poortugaal 15.00 uur ds. W.J. Karels; Rhenen 10.00 (H.A.) en 16.30 uur ds. Beens; Ridderkerk 9.30 (H.A.) en 17.00 uur ds. De Leeuw; Ridderkerk-Slikkerveer 9.30 uur ds. Hofman en 19.00 uur ds. Terlouw; Rijssen-Noord 9.30 en 18.30 uur ds. Van Dieren en 14.30 uur leesdienst; Rijssen-West 9.30 en 18.30 uur (H.D.) ds. De Wit; Rijssen-Zuid 9.30, 14.30 en 18.30 uur leesdienst; Rotterdam-Alexanderpolder 10.00 uur kand. De Waard en 14.30 uur ds. De Leeuw; Rotterdam-Centrum 19.00 uur kand. De Waard; Rotterdam-Zuidwijk 10.00 uur en 17.00 uur ds. B. van der Heiden; Scherpenisse 14.00 uur ds. De Jongste; Sint Philipsland 14.30 uur ds. Van Manen; Spijkenisse 19.00 uur ds. Silfhout; Sprang-Capelle 19.00 uur ds. L. Blok; Stolwijk 19.00 uur ds. P. Mulder; Terneuzen 15.00 uur ds. Van Gelder; Terwolde-De Vecht 9.30 uur ds. J. Karels; Tholen 10.00, 14.30 en 18.30 uur leesdienst; Tricht-Geldermalsen 10.00 en 15.00 uur ds. Hakvoort; Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. Mouw; Urk 10.00 en 17.00 uur leesdienst; Utrecht 16.30 uur kand. Heijkamp; Veen 9.30 en 18.00 uur ds. Melis; Veenendaal 9.30 en 16.30 uur ds. Van Belzen; Vlaarding 16.30 uur ds. Paul; Vlissingen 9.30 en 16.00 uur ds. Vreugdenhil; Waarde 14.00 uur (H.D.) ds. Baan; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. Mondria; Wageningen 10.00 en 18.30 uur ds. F. Mulder; Werkendam 10.00 en 18.00 uur ds. M. Karens; Westkapelle 9.30 (H.A.) en 18.30 uur ds. Moens; Westzaan 10.00 en 15.30 uur stud. Van Rijswijk; Woerden 10.00 (H.A.) en 18.30 uur ds. W. Harinck; Wolphaartsdijk 14.00 uur stud. Labee; Yerseke 14.00 uur ds. Tuinier en 18.00 uur ds. Van der Poel; Zaandam 10.00 en 16.30 uur ds. Boogaard; Zeist 10.00 en 18.30 uur ds. Van Eckeveld; Zoetermeer 15.30 uur ds. A.B. van der Heiden; Zwijndrecht 9.30 en 16.30 uur ds. Veenendaal; Zwolle 9.30 en 19.00 uur ds. Vogelaar.

■ DINSDAG 18 SEPTEMBER 2007

Amersfoort 19.30 uur ds. Van Eckeveld (voor de zending); Ede (Noorderkerk, Amsterdamseweg 9) 19.30 uur ds. Hakvoort; Lisse 19.45 uur ds. Neele; Nijkerk 19.30 uur ds. B. van der Heiden;

Stolwijk 14.00 uur (bevest. kand. De Waard in Ger. Gem. Krimpen a/d IJssel) ds. L. Blok en 19.30 uur (in Ger. Gem. Krimpen a/d IJssel) ds. De Waard.

■ WOENSDAG 19 SEPTEMBER 2007

Brakel 19.30 uur ds. Mondria; Doetinchem 19.30 uur ds. Schot; Elspeet 19.30 uur ds. Tanis; Haarlem 19.30 uur ds. Silfhout; Hilversum 19.45 uur ds. W.J. Karels; Hoofddorp 19.30 uur ds. Van Krimpen; Katwijk aan Zee 19.45 uur ds. Van der Net; Leerdam 19.30 uur ds. P. Mulder; Meeuwen 19.30 uur ds. Van Belzen; Melissant 19.30 uur ds. Melis; Opheusden 19.30 uur ds. Pater (bijbellezing); Ouddorp 19.30 uur ds. P. Blok; Rilland-Bath 19.30 uur ds. De Heer; Rotterdam-Alexanderpolder 19.30 uur ds. Verweij; Rotterdam-Centrum 19.45 uur ds. Kleppe; Rotterdam-IJsselmonde 19.30 uur ds. Van Manen; Scherpenisse 19.30 uur ds. Meeuse; Sint Philipsland 19.30 uur ds. De Leeuw; Soest 19.30 uur ds. Hoogerland; Vlaardingen 19.30 uur ds. Hogchem; Werkendam 19.30 uur ds. Verschuure (voor de zending); Westzaan 19.30 uur ds. Bakker; Yerseke 19.30 uur ds. De Wit.

■ DONDERDAG 20 SEPTEMBER 2007

Aalburg 19.30 uur ds. Terlouw; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 13.15 uur (huw.bev.) ds. Silfhout; Capelle a/d IJssel-West 19.45 uur ds. Neele; Delft 19.30 uur stud. Labee; Dinteloord 19.30 uur ds. Moens; Ermelo 19.30 uur ds. Tuinier; 's-Gravensande 19.45 uur ds. Van Eckeveld; Krabbendijke 19.30 uur ds. Silfhout; Naaldwijk 19.45 uur ds. Vermeij; Nieuwdorp 19.30 uur ds. M. Karens; Ooltgensplaat 19.30 uur ds. Van Gelder;

Poortugaal 19.30 uur ds. F. Mulder; Rhenen 19.30 uur ds. Schot; Tricht-Geldermalsen 19.30 uur ds. Beens; Waarde 14.30 uur (huw.bev.) ds. Hofman; Zeist 14.00 uur (huw.bev.) ds. Boogaard.

■ VRIJDAG 21 SEPTEMBER 2007

Aagtekerke 18.30 uur (huw.bev.) ds. Tuinier; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 13.45 uur (huw.bev.) ds. Silfhout; Lisse 14.30 uur (huw.bev.) ds. Neele; Scherpenisse 14.30 uur (huw.bev.) ds. Gunst; Terwolde-De Vecht 13.00 uur (huw.bev.) ds. Tuinier.

■ EVANGELISATIESAMENKOMSTEN

Alkmaar:

Evangelist G. Baan; kerkgebouw 't Wuiver 2-a, Oudorp NH, gem. Alkmaar; samenkomsten iedere zondag om 10.00 en 16.30 uur. U bent hartelijk welkom in de inloop/bijbelshop 't Wuiver, Stationsweg 96a, Alkmaar (t.o. NS- en busstation). Openingstijden: dinsdag t/m vrijdag van 10.00-16.00 uur, zaterdag van 13.00-17.00 uur.

Amsterdam:

Evangelist J. Krijgsman; kerkgebouw Bij Simon de Looier, Looiersgracht 70. Samenkomsten iedere zondag 10.30 en 17.00 uur. Steun het evangelisatiewerk door uw gift en belangstelling. Breng eens een bezoek aan onze evangelisatiepost. Hartelijk welkom! Openingstijden: dinsdag tot en met zaterdag van 10.00 tot 16.00 uur.

Emmen:

Evangelist C. van Drunen; kerkgebouw Prinsesselaan 6-I te Emmen; samenkomsten iedere zondag om 9.30 en 15.30 uur.

Leeuwarden:

Evangelist S. de Visser; kerkgebouw Achter de Hoven 2-c; samenkomsten iedere zondag om 9.30 en 16.00 uur.

Op vakantie in Friesland?

Welkom in onze inloop, die geopend is op vrijdag van 11.00 tot 16.00 uur en zaterdag van 11.00 tot 15.00 uur.

Merksem:

Evangelist A. van Setten; kerkgebouw "De Bron", Oude Bareellei 64; samenkomsten iedere zondag om 10.00 en 17.00 uur.

U bent ook hartelijk welkom in het inloophuis, geopend op dinsdag van 10.00-15.00 uur, donderdag van 15.00-21.00 uur en zaterdag van 11.00-15.00 uur.

Tilburg:

Evangelist H.J. van den Boogaart; kerkgebouw **Offenbachstraat 105**. Samenkomsten iedere zondag om 10.00 en 18.30 uur. Het inloophuis "Het kruispunt" is geopend op:

- Dinsdag en woensdag van 14.00-17.00 uur.

- Donderdag van 10.00-14.00 uur en 18.30-21.00 uur.

- Zaterdag van 13.00-16.00 uur.

U bent hartelijk welkom.

ADVERTENTIES

Te koop: goed onderhouden, ruime hoekwoning met garage (b.j. 1957) in rustige wijk te Dordrecht, dichtbij kerk GG, scholen en centrum.
Inl. 078-6137668 of 06-51982217.

HARKES
Begravenissen

Persoonlijke zorg voor uw begrafenis

Dokter Hamburgerlaan 59 - 2771 JR Boskoop

Telefoon (0172) 21 21 22

Begravenisverzorgers:
D. Harkes en J.E. van Staveren

Wij verzorgen alleen begrafenis - Dag en nacht bereikbaar

Wij verzorgen begravenissen in alle plaatsen op de Veluwe en in Rijssen en aangrenzende gebieden.

Geen crematies.

Ongeacht bij welke begrafenisvereniging of begrafenisfonds men is aangesloten.

Begravenisverzorging Vos

Aardhuisweg 74, 3888 MG Uddel
tel. (0577) 401689, fax (0577) 401027

BEGRAVENISVERZORGING VOS - VERTROUWD VERZORGD

Andante is dealer van
JOHANNUS - CONTENT--DOMUS

ma gesloten
di - vr 09.00 - 12.00 / 13.30 - 17.30
vr avond 18.30 - 21.00
za 09.30 - 12.00 / 13.30 - 17.00
ruime collectie bladmuziek (ook Havar) en CD's

**ORGELCENTRUM
ANDANTE**

A. van Oostdelaan 35
3904 TJ VEENENDAAL

Tel: 0318 - 50 50 83
Fax: 0318 - 50 58 51

info@andanteorgels.nl
www.andanteorgels.nl

DE SPECIJSIT IN HUISKAMER- EN KERKORGELS

**KLASSE
MAAKT ONDERSCHIED**

Stolk Orgels
is hoofddealer van:
**Johannus - Eminent
Domus - Ahlborn**

**Stolk
Orgels**
tel.: 0180 - 31 56 52

Nieuwerkerk a/d IJssel, Vrijheidslaan 55,
Krabbendijke, Oostpolderweg 1
Nederhemert Nrd., Ormelingstraat 36
Beesd, Veerweg 14
Papendrecht, Overtoom 18

UNIEK IN PRIJS

Te Huur: woonruimte voor
1 persoon. Kamer, keuken, badkamer
en 1 slaapkamer. Voor nadere inlich-
tingen kunt u bellen 06-53414345.

 SHG

*Uitgaande van de Gereformeerde
Gemeenten in Nederland biedt de
SHG gekwalificeerde kraamzorg
en gezins- en bejaardenzorg
die aansluit bij uw manier van
leven. Dit houdt voor ons in dat
Bijbelse normen en waarden de
basis vormen voor uw dagelijkse
levenshouding en mediagebruik.*

Kraamzorg

Meldt u tijdig aan om teleurstelling te voorkomen.
Vaar informatie of inschrijving kunt u ons bereiken op
telefoonnummer **0187 - 48 91 73**
b.g.g. 0342 - 49 21 55. Op werkdagen van 9.00 - 11.00 uur
en van 13.00 - 15.00 uur en op vrijdagavond van
19.00 - 21.00 uur.

Gezins- en bejaardenzorg

Voor informatie af inschrijving kunt u ons bereiken op
telefaannummer **0166 - 65 26 05**. Op werkdagen van
9.00 - 11.00 uur en op vrijdagavond van 19.00 - 21.00 uur.
De gratis brochure zenden wij u graag toe.

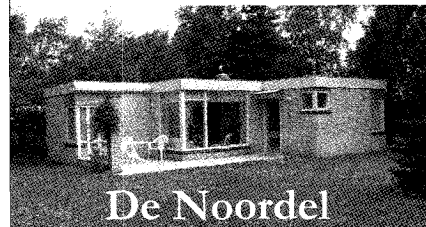
T.h. woning in Barneveld voor
2 pers. in oktober wk 42. Nette bew.
vereist. Voor meer info bel naar
06-13092791 (liefst na 18:00uur)/
advop@kliksafe.nl

Nazomeren op Texel

De Verrassing.nl

Veertien accommodaties, waaronder
acht bungalows en vijf nieuwe chalets.

De Noordel

Park achter De Verrassing. Vijf luxe
bungalows met veel privacy.

De Noorderhoeve.nl

Twee vakantiewoningen voor
zorgvakanties. Ook uitermate geschikt
voor minder validen.

Boeken? Bel 0222 31 89 06

**Chinese
voorgangers
vragen om
toerustings-
materiaal!**

De voorgangers in de onderdrukte christelijke gemeenten
worden door onze bestuursleden opgeleid. Deze voorgangers
hebben dringend behoefte aan toerustingmateriaal zoals
o.a. het Vragenboekje van Hellenbroek en de lessen over de
Heidelberger Catechismus. Hudson Taylor wil dit belangrijke
werk ondersteunen. Mogen we op u rekenen?

Voor info of voorlichting: 06 200 13 173

Stort uw gift op 3473.76.029 t.a.v. Hudson Taylor/SBHC te Nunspeet.

 HUDSON TAYLOR
Stichting Bijbelse Hulpverlening China

RST
Zorgverleners

KRAAMZORG

THUISZORG

RST Zorgverleners.
800 zorgverleners staan voor u klaar!
Voor identiteit en kwaliteit.

Bel voor informatie over kraamzorg,
wijkzorg, gespecialiseerde
verzorging, verpleging,
(huishoudelijke) verzorging:
0342 - 42 23 24.
Of wordt zelf RST Zorgverlener!
Reageer op: 0342 - 40 54 65 of
info@rstzorg.nl.

**Identiteit
Kwaliteit!**

Tel. (0342) 42 23 24

Burg. Kuntzelaan 27-a • Postbus 154
3770 AD Barneveld • Fax (0342) 42 25 50
www.rstzorg.nl • E-mail: info@rstzorg.nl

WONEN IN DE BETUWE?

Woonvorm *Espalier* heeft plaats voor nieuwe bewoners!

Wie te maken heeft met een ernstig psychosociaal of een psychiatrisch probleem, is kwetsbaar. Dagelijkse dingen, zoals zelfstandig wonen, kunnen veel moeite kosten of zelfs onmogelijk worden. Tijdelijk of langdurig wonen in een beschermende woonvorm kan dan uitkomst bieden.

Eind dit jaar opent in het Betuwse Kesteren *Espalier* de deuren. *Espalier* is een nieuwe beschermende woonvorm van Eleos en heeft een reformatorische signatuur. De Betuwse woonvorm biedt plaats aan negentien mensen vanaf 16 jaar.

Wilt u meer informatie over wonen in *Espalier* of over ambulante woonbegeleiding? Kijk dan op www.eleos.nl of neem contact op met mw. C. Groenendijk (*locatiemanager*), tel. (0341) 55 39 85 / corine.groenendijk@eleos.nl.

Mensen die zelfstandig in Kesteren of omgeving wonen, kunnen gebruik maken van ambulante woonbegeleiding. Een woonbegeleider aan huis bevordert de zelfstandigheid en biedt ondersteuning aan mensen met een psychisch probleem.

stichting gereformeerde geestelijke gezondheidszorg

www.eleos.nl

Te koop: groot **WOONHUIS** in **Rijswijk N-Br.** Inhoud 535 m3 met een perceel oppervlakte van 818 m2. Mogelijkheid voor kantoor of praktijk aan huis. Vraagprijs: € 418.500,-
Inlichtingen: 078-6918560.

Te koop gevraagd:
Vakantiehuisje/bungalow of chalet aan meer of waterplas.
Tel. 06 20 999 516

Begrafenis Verzorging Tollenaar
Voltastraat 21, 4532 LG Terneuzen
Tel. 0115-612554 - **Geen crematies**

Heerlijk nazomeran op **Ameland-Terschelling** of in **Bakkeveen** (Fries/Drentse wouden) bij Drachten, t.h. **chalets/stacar**. Vrij tot 16/11. Huur niet duur! ± 1/2 prijs. Zie www.vdsluisvakanties.nl of bel 0512-516096

www.natuursteenhuis.nl

NatuursteenHuis

vakmensen vertalen uw wensen

- **Marmer, graniet en hardsteen** (voor binnen & buiten)
- **Grafmonumenten**
- **Vakkundig advies**

Goes tel (0113) 216555
Middelburg tel (0118) 612579
v.h. Londee & De Krijper ook voor leveringen buiten Zeeland

CHRISTELIJKE BEGRAFENISONDERNEMING
G. WEGENAAR

Buurtlaan West 26 tel. 0318-526641
3905 JR Veenendaal www.wegenaar.nl

Wij verzorgen begrafenissen in Veenendaal, Ede, Bennekom, Wageningen, Rheden e.o.

NIEUWE WEEKEND-PLAATSEN VANAF OKTOBER 2007

"De Zeemeeuw" is een christelijke organisatie die vakanties en logeerweekenden organiseert, coördineert en begeleidt voor kinderen met ADHD en/of ASS in de leeftijd van 5 tot 15 jaar.

Gezien de grote vraag naar weekendopvang worden er in oktober nieuwe groepen gestart waarin maximaal 30 kinderen geplaatst kunnen worden.

Voor meer informatie, folder en/of opdrachtformulier: www.de-zeemeeuw.net

Fam. Brandemann & Fam. Holstein
Wilgenlaan 3, 3862 VD NIJKERK

☎ 033-2460207
✉ www.de-zeemeeuw.net
📧 info@de-zeemeeuw.net

EXCLUSIEF SPONSOR-DINER

► D.V. zaterdag 13 oktober

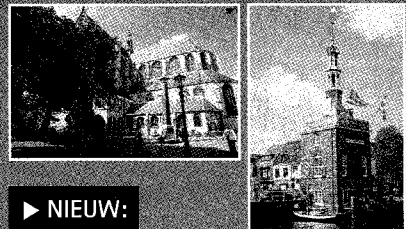
Serveren wij in Bijbelcentrum 't Wuiver om 17.00 uur een exclusief 4-gangen diner. De opbrengst is bestemd voor de bekostiging van het maaltijdproject in Alkmaar. Deelname kost € 50,- p.p.

► Het programma is als volgt:

17.00 - 18.00 uur: *ontvangst met koffie en presentatie over het evangelisatiewerk in Alkmaar.*
18.00 - 20.30 uur: *4-gangen diner.*

Opgeven:

T 0640-360546 of E bijbelcentrumAlkmaar@kliksafe.nl

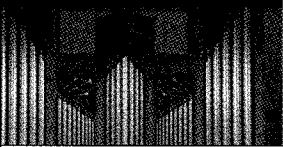
► NIEUW:

Vooraf kunt u deelnemen aan een boeiende stadswandeling door de historische binnenstad van Alkmaar!

't Wuiver
BIJBELCENTRUM
EVANGELISATIE GEREFORMEERDE GEMEENTEN

Orgelbouw Advies Commissie

een betrouwbare partner!

nieuwbouw · restauratie · overplaatsing · onderhoud

ook voor akoestische vraagstukken

Neem voor meer informatie contact op met
Dhr. H. den Hollander
Tel. (010) 435 44 35

Vereniging van Organisten der Gereformeerde Gemeenten

Voor **Geldermalsen** en omgeving. U verstaat de (franse) taal van de Hugenoten nog niet? Dat is toch jammer. Maar dat kan op een eenvoudige en boeiende manier snel veranderen. U bent welkom voor inlichtingen op nr. 0344-616172.

ZEELAND 6 pers. bung.
Veel fiets- en wandelmogelijkheden. Rustig gelegen, dichtbij zee en meer.
Speciale nazomer prijs!!!
Bel snel !!! 0488-442031
www.karensrecreatie.nl

BEGRAFENISVERZORGING KINA
010 - 458 31 12
Rotterdam, Drechtstreek, Krimpenerwaard, Gouda
D.W. Schipper 010-4506626 J. Kooijman 0182-583932
Capelle aan den IJssel Gouda

Te huur **ruime vakantiewoning** in **Zuid-Alberta**, Canada, omgeving van Lethbridge. Prachtig gelegen, uitzicht op rivier, prairie en Rocky Mountains, dichtbij dorp en kerken. Voor inlichtingen 00-1403-553-4023. Hollands sprekend.

Voor kerkenraden, verenigingen, commissies enz. heeft het Deputaatschap Evangelisatie een informatieve presentatie over het evangelisatiewerk in Nederland en België. Onze voorlichter komt graag bij u langs (ook overdag).

- *Nederland en de geestelijke nood van onze naaste*
- *Noodzaak van evangelisatie*
- *Het werk van onze evangelisten op de posten*
- *Het evangelisatiewerk in de gemeente*

Bel onze voorlichter dhr. C.W. van Haaften
Tel. 0341-253588.
Presentatie op scholen is ook mogelijk.

MASSALE ZANG-EN ORGELAVOND

GROTE KERK, DORDRECHT

D.V. ZATERDAG 22 SEPTEMBER 2007

AANVANG 19.00 UUR

Boezemsingelkerk Rotterdam, 1907
(Collectie: Gemeentearchief Rotterdam)

M.M.V.

Mannenkoor 'Ethan' - Yerseke
Noordermannenkoor - Rijssen
Chr. Mannenkoor 'Salvatori' - Nunspeet

Orgel: Klaas Jan Mulder
Spreker: ds. A. Moerkerken
Toegang gratis - Veel samenzang

Collecte t.b.v. Theologische School Geref. Gemeenten

Deze avond wordt mede mogelijk gemaakt door: **accon avm**

Van BOEKHANDEL & UITGEVERIJ
Horsssen bv

Dorpsstraat 100 - 3881 BE PUTTEN
Tel. 0341 36 22 77 - info@van-horsssen.com
www.van-horsssen.com

Het juiste adres voor:
Bijbels, Theologische boeken, Leesboeken voor jong en oud, Voordeelboeken, Tweedehands, CD's en bladmuziek.

Nog even nazomeren in het mooie Gaasterland? U bent van harte welkom op Natuur- en Landschaps-camping "DE VERBORGEN HOEK"! Wegens annulering is er 1 huisje vrij van 29/09-13/10. Er is al weer volop geboekt voor D.V. 2008, dus bel niet te laat! Fam. Wierda-Tuinier, Harich (dichtbij Oudemirdum), tel. 0514 602065, www.deverborgenhoek.nl

begravenisverzorging
T. den Hollander

Begravenissen in Vlaardingen, Rotterdam, Gouda, den Haag en omstreken.
Opbaarmogelijkheden in een door u gewenst uitvaartcentrum of thuis met koeling.
Geen crematies.
Dag en nacht bereikbaar.

Mozartlaan 13
3131 ES Vlaardingen
Tel. 010 - 4600509